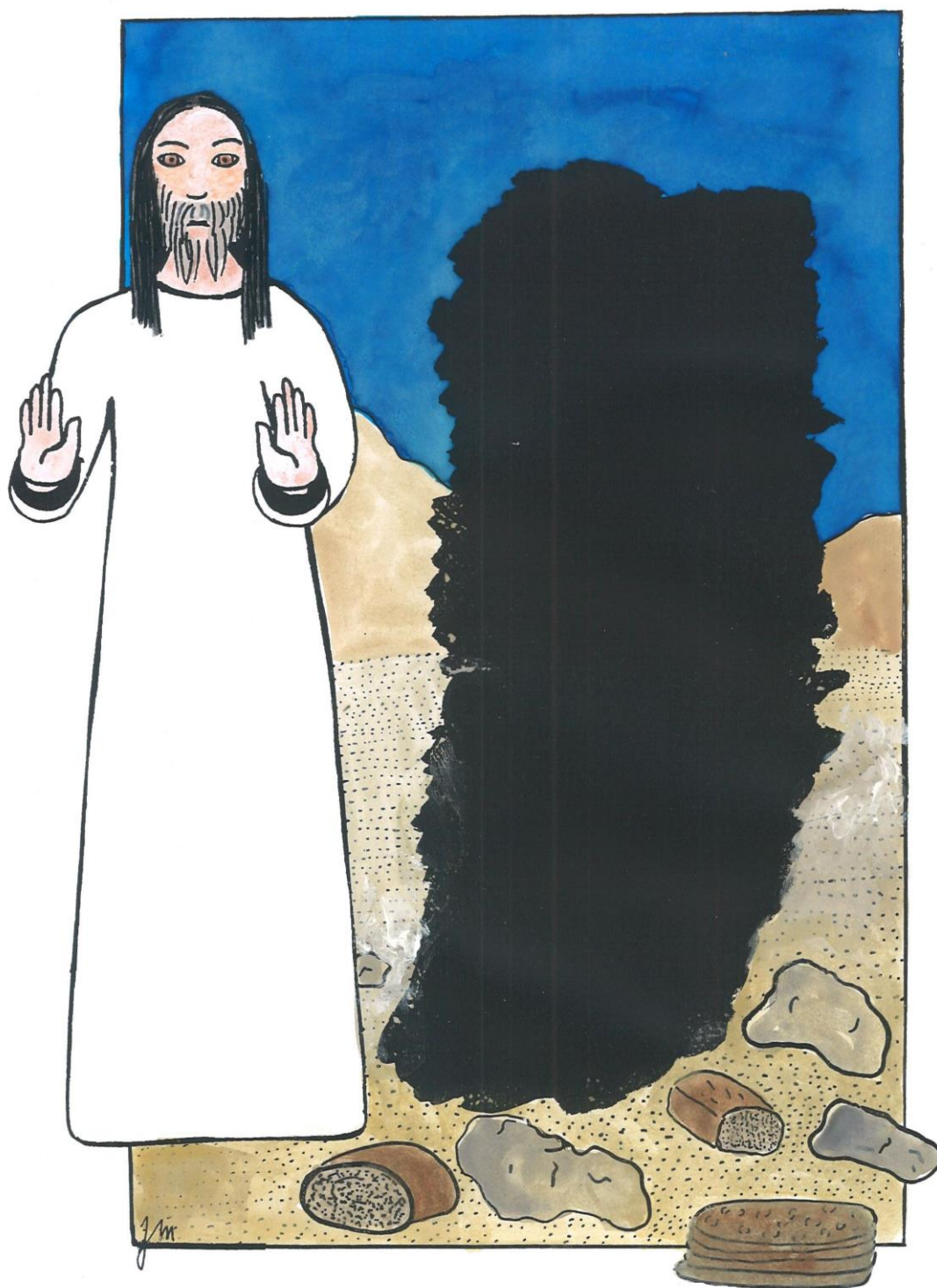

Ježíš odpověděl: „Je psáno: ‘Nejen z chleba žije člověk, ale z každého slova, které vychází z Božích úst.’“

Ježíš odpověděl: „Je psáno: ‘Nejen z chleba žije člověk, ale z každého slova, které vychází z Božích úst.’“

1. NEDĚLE POSTNÍ CYKLU A

Evangelium (Mt 4,1-11)

Ježíš byl vyveden od Ducha na poušť, aby byl pokoušen od d'ábla. Když se postil čtyřicet dní a čtyřicet nocí, nakonec vyhladověl. Tu přistoupil pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať se z těchto kamenů stanou chleby.“ On však odpověděl: „Je psáno: 'Nejen z chleba žije člověk, ale z každého slova, které vychází z Božích úst.'“ Potom ho d'ábel vzal s sebou do Svatého města, postavil ho na vrchol chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů. Je přece psáno: 'Svým andělům dá o tobě příkaz, takže tě ponесou na rukou, abys nenarazil nohou o kámen.'“ Ježíš mu odpověděl: „Také je psáno: 'Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.'“ Zase ho vzal d'ábel s sebou na velmi vysokou horu, ukázal mu všechna království světa i jejich slávu a řekl mu: „To všechno ti dám, jestliže padneš a budeš se mi klanět.“ Tu mu Ježíš řekl: „Odejdi, satane! Neboť je psáno: 'Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jen jemu sloužit.'“ Potom ho d'ábel nechal – i přistoupili andělé a sloužili mu.

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Ježíš byl vyveden od Ducha na poušť, aby byl pokoušen od d'ábla. Poušť je obzvlášť vhodným místem zkoušky. Zmínka o vyvedení skrze Ducha navazuje na předcházející událost křtu, při které Duch sestoupil na Krista: Duch je suverénním aktérem v Ježíšově životě a službě. Zatímco Duch je ten, který na poušť vede, d'ábel je zkoušejícím.

Když se postil čtyřicet dní a čtyřicet nocí, nakonec vyhladověl. Tu přistoupil pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať se z těchto kamenů stanou chleby.“ On však odpověděl: „Je psáno: 'Nejen z chleba žije člověk, ale z každého slova, které vychází z Božích úst.'“ Číslo 40 pravděpodobně připomíná čtyřicetileté putování pouští, které bylo obdobím společenství s Hospodinem: stejně tak máme chápat i Ježíšův pobyt na poušti. Pokušitel nepochybuje o tom, že Ježíš je Synem Božím, ale spíš zkouší jeho oddanost Otci. Pro pochopení tohoto pokušení je třeba si uvědomit, že v této chvíli půst a zakoušení hladu jsou Otcovou vůlí pro Syna. Ježíš střeží svou věrnost k Bohu a odmítne nabídku přízemního mesiášství. Proměnit kameny v chleby by znamenalo odmítnout Boží vůli a dopustit se neposlušnosti. Můžeme však jít dál: protože pokušení se týkají právě Božího Syna a zázračné nasycení je mesiánským skutkem, pravděpodobně je v tom zahrnuto také špatně načasované projevení mesiánské moci. To by se opět týkalo jen vztahu mezi Ježíšem a Otcem: Ježíš totiž nebyl pokoušen před lidmi.

Ježíšova odpověď pochází z Dt 8,3, kontextem je bloudění izraelského národa na poušti. Podobnou větu najdeme i u Jana: „Mým pokrmem je konat vůli toho, který mě poslal“ (Jan 4,34). Syn nevykonává mesiánskou moc tak, aby naplnil svá přání: on zůstává věrný Otcově vůli a naplňuje mesiánskou roli v utrpení a nouzi. Ježíš miluje Otce celým srdcem a celou silou (Dt 6,5), i když za cenu odříkání a omezení.

Potom ho ďábel vzal s sebou do Svatého města, postavil ho na vrchol chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů. Je přece psáno: ‘Svým andělům dá o tobě příkaz, takže tě ponесou na rukou, abys nenarazil nohou o kámen.’“ Ježíš mu odpověděl: „**Také je psáno: ‘Nebudeš pokoušet Pána, svého Boha.’“** Druhé pokušení se odehrává ve svatém městě, tedy v Jeruzalémě: chrám je místem zvláštní Boží ochrany. V tomto pokušení se má Ježíš vystavit smrtelnému nebezpečí a tak donutit Boha k záchrannému činu. První pokušení se týká špatně chápané aktivity, kdežto druhé špatně pochopené pasivity. Opět Kristus není povolán k tomu, aby přeceňoval svoji důstojnost a identitu, ale aby žil v poslušnosti Otci.

Zajímavé na tomto pokušení je právě to, že ďábel používá větu z Písma (říká „je psáno“ stejně jako samotný Ježíš). A je to o to záludnější, že zmíněná věta ze žalmu skutečně platila pro každého věrného Izraelitu a potažmo pro Syna Božího, zástupce Izraele: poselstvím žalmu je totiž Boží ochrana věrného Izraelity. Nenacházíme zde žádný specifický mesiánský prvek, ale spíš zkoušku poslušnosti a důvěry.

Ježíš odpovídá citací z Dt 6,16: „Nebudeš pokoušet Hospodina, Boha svého“. V Deuteronomiu tento verš pokračuje: „Tak, jak jste ho zkoušeli v Masse“ (Massa znamená „zkouška“). Izrael pokoušel Boha v Masse: kde však lid první smlouvy zklamal, Syn prokazuje poslušnost. Větou z Dt 6,16 Ježíš dosvědčuje, že Otce nebude zkoušet. Opět můžeme v tom vidět Ježíšovu poslušnost.

Zase ho vzal ďábel s sebou na velmi vysokou horu, ukázal mu všechna království světa i jejich slávu a řekl mu: „To všechno ti dám, jestliže padneš a budeš se mi klanět.“ Tu mu Ježíš řekl: „**Odejdi, satane! Neboť je psáno: ‘Pánu, svému Bohu, se budeš klanět a jen jemu sloužit.’“** Mojžíš před svou smrtí vystoupil na vrchol hory Nebo a odtamtud nepohlédl pouze na zaslíbenou zem, ale do všech směrů (Dt 3,27): rabíni to symbolicky vysvětlili jako pohled na celý svět. Druhotně je hora také místem setkání s Hospodinem, nebo naopak idolatrie (Dt 12,2). A o to jde v tomto pokušení: podlehnout Satanovi, nebo osvědčit věrnost Hospodinu.

Ďábel nabízí všechna království světa: jistým způsobem paroduje Otcovo slovo „Požádej, a národy ti předám do dědictví, v trvalé vlastnictví i dálavy země“ (Ž 2,8). Nepřítel se opět pokouší odvést Ježíše od Otce a jeho nabídka je

důmyslná, protože láká Krista něčím, co mu právem náleží, ale špatnou cestou, za cenu modloslužby. Klanění, které Kristus přijal od mudrců, ďábel chce pro sebe. Navíc moc nad světem nemá ďábel, ale Otec: ten sám ji odevzdá Kristu.

V tomto posledním pokušení máme klíč k pochopení podstaty všech pokušení: ďábel se chce postavit na místo Boha. Ježíš ho příznačně oslovuje „Satane,“ tj. nepříteli. Na první pohled se ďábel snaží vystupovat jako přítel (nabízí laciná řešení, „přichází na pomoc v nouzi“), ale ve skutečnosti je nepřítelem, který odvádí od Boha, od skutečného života.

Potom ho ďábel nechal – i přistoupili andělé a sloužili mu. Andělé přichází nejen sloužit Ježíšovi, věrnému Izraelitovi, jak je přislíbeno ve verši 6, ale také potvrdit a vyzdvihnout jeho vítězství – vítězství poslušného Syna (srov. Žd 1,6). Tento verš tak symbolicky podtrhuje Synovu identitu; ten má ke své službě legie andělů. Zároveň se ukazuje Boží věrnost vůči poslušnému.

SHRNUTÍ

Pokušení na poušti je těsně spjato s předcházejícím úryvkem o křtu: spojujícím článkem je pojem „Boží Syn“. Ježíš, slavnostně Otcem prohlášen jako Boží Syn hned po křtu, se třikrát odmítá jako Syn projevit. Příběh je úmyslně zařazen na tomto místě, protože slouží jako důležitá předehra Ježíšovy služby. Ačkoli motiv „zkoušení Ježíšovy oddanosti vůli Otcově“ se v evangeliu stále znovu objevuje, je třeba se s ním konfrontovat hned od počátku: tím se udává základní tón následnému vyprávění.

V této perikopě se setkáváme s tématem, které je životně důležité pro teologii evangelií: Ježíš žije pro Otce, a to dokazuje právě v mezních lidských situacích, v nouzi a nedostatku. To, co se Ježíšovi nabízí (chléb, bezpečnost, království světa), patří právem jeho synovské a mesiánské důstojnosti. On je však povolán k tomu, aby vyjádřil svoji identitu jen v souladu s Boží vůlí.

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší:

Zajímavé je, že ďábel Ježíši nabízí různé výhody hned teď a tady. Možná se nám také někdy zdá, že to, co se nám líbí, a to, co bychom chtěli, by šlo mít hned teď. Ježíš ďáblovu nabídku nepřijímá. Odmítá vše s tím, že to hlavní není mít hned všechno, co mě těší, ale být s Bohem, žít správně, poslouchat své svědomí. Často to, co získáme rychle a bez námahy, zase brzo ztratíme. Lépe je udělat to jako Ježíš: rychlé a snadné štěstí odmítnout a hledat to, co vydrží. Co by to tak asi mohlo být?

Starší:

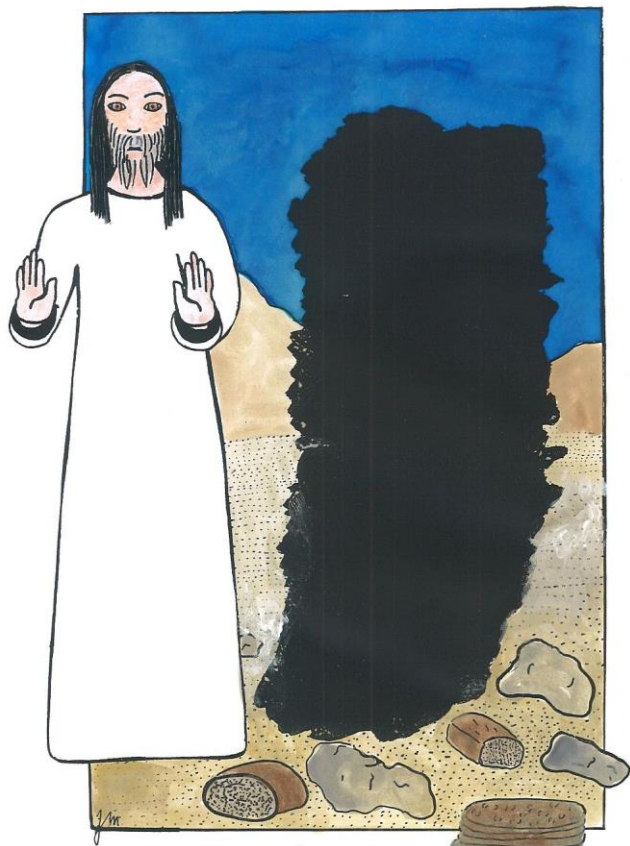
Současný systém společnosti je nastaven přesně takto: pořiď si štěstí rychle a snadno. Zítra je už pozdě na to, abys to měl... Ono se pravdivě říká: lehce nabyt, lehce pozbyl. My si vlastně začínáme skutečně vážit teprve toho, co jsme získali postupně, s nasazením, s překonáváním překážek. A to nám také nakonec zůstává jako prožitek i jako hodnota. Správná cesta obsahuje námahu, puchýře, horko, zimu, ale i odpočinek, krásný výhled a hluboké uspokojení. Ježíš odmítá rychlé uspokojení. Ví, že v tom smysl života není. Jak my sami řešíme podobné situace, kdy nám někdo nabízí štěstí snadno a rychle?

Zkusme si

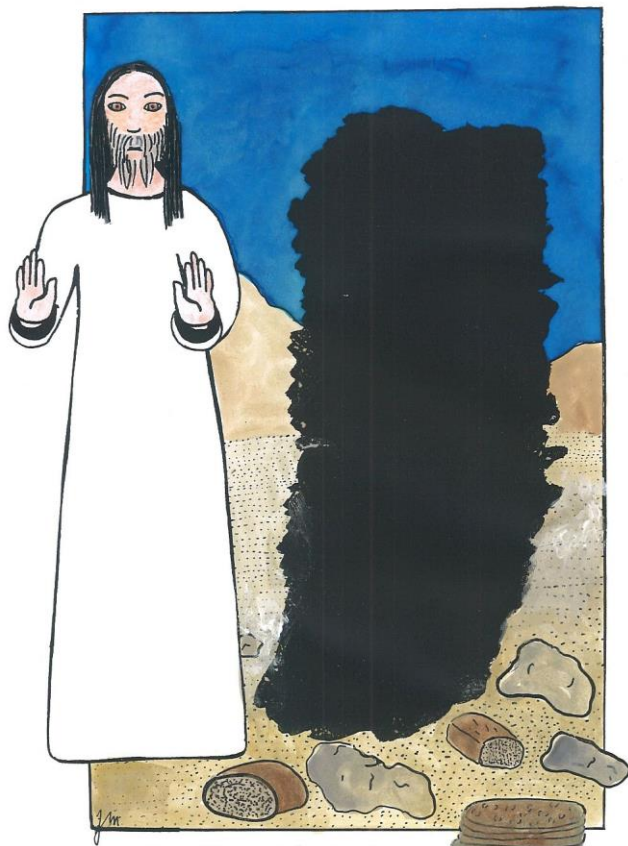
Mladší / Starší:

Velkým tématem nejen právě začínající postní doby je pokušení – vidíte, že se nevyhýbá nikomu, ani samotnému Ježíši. Zkuste si nejdřív s někým popovídat, co pokušení je a jakým způsobem ho zvládat. Můžete si o tom něco třeba i přečíst – podívejte se například do Youcatu pro děti nebo pro mládež.

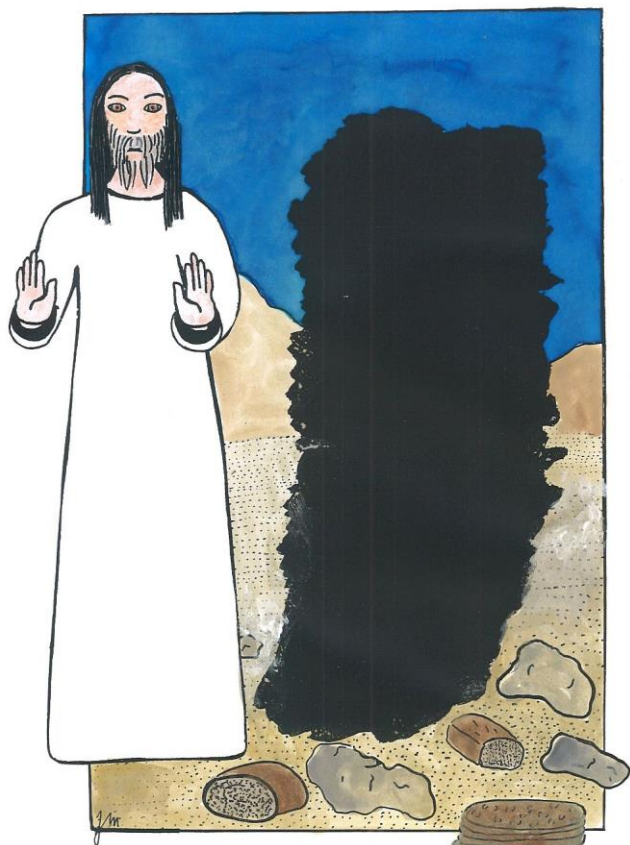
- Zkuste si tento týden uvědomovat, co vás nejvíc pokouší, a přemýšlejte o strategii, jak byste mohli takové pokušení zvládat.
- Když si svou strategii rozmyslíte, můžete zkusit po dobu jednoho týdne pokušení zvládat. Odoláte telefonu, otevřenému sáčku bonbónů či čokoládě, dokážete plnit včas své povinnosti? Jak dlouho jste to zvládli? Pokud ne, zkuste strategii promyslet znovu!
- Můžete si pro uvědomění, jak nás mohou pokušení „rozhodit“, dát na stůl nebo na místo, které často používáte, něco, co vám bude překážet, abyste si uvědomili, že je nutné neustále dávat pozor!

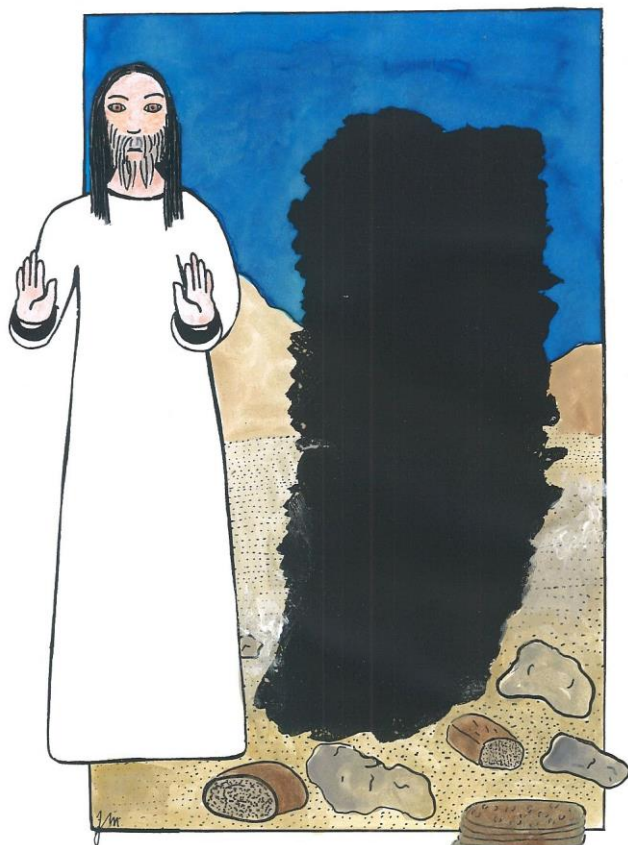
1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11

1. neděle postní cyklu A
Mt 4,1-11